

עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום על כל ישראל

The practice of reciting the words: **עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום על כל ישראל** after stepping back three steps at the end of **שמונה עשרה** is an example of a custom that took on a life of its own. The words: **עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום על כל ישראל** are not part of the paragraph: **א-להי נצור** in **סדר רב עמרם גאון** and not in the **רוב דרב** **סידור דרב**. The words appear in the paragraph of **א-להי נצור** beginning with the **מהזור** **סעדיה**. However, the words are part of **קדיש שלום** and **ברכת המזון** in **סדר רב עמרם גאון**. The practice of reciting the words: **עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום על כל ישראל** after reciting **שמונה עשרה** apparently began as part of the requirement to step back three steps after reciting **שמונה עשרה**. Why? Let us begin by reviewing the source for stepping back three steps after reciting **שמונה עשרה**:

תלמוד בבלי מסכת יומא דף נ"ג ע"ב – אמר רבי אלכסנדר אמר רבי יהושע בן לוי: המתפלל צריך שיפסיע שלש פסיעות לאחוריו, ואחר כך יתן שלום. אמר ליה רב מרדכי: כיון שפסע שלש פסיעות לאחוריו, התם איבעיא ליה למיקם; משל לתלמיד הנפטר מרבו, אם חוזר לאלתר, דומה לכלב ששב על קיאו. תניא נמי הכי: המתפלל צריך שיפסיע שלש פסיעות לאחוריו, ואחר כך יתן שלום. ואם לא עשה כן, ראוי לו שלא התפלל. ומשום שמעיה אמרו שנותן שלום לימין ואחר כך לשמאל, שנאמר (דברים לג) מימינו אש דת למו ואומר (תהלים צא) יפל מצדך אלף ורבבה מימינך. מאי ואומר? וכי תימא: אורחא דמילתא היא למיתב בימין, תא שמע יפל מצדך אלף ורבבה מימינך.

סדר רב עמרם גאון includes the requirement to step back three steps in his **סדר רב עמרם גאון**:

סדר רב עמרם גאון סדר תפילה – וכשהוא מסיים תפלתו צריך לפסוע שלש פסיעות לאחוריו ואח"כ יתן שלום, ואם לא עשה כן ראוי לו כאלו לא התפלל. ונותן שלום מתחלה לשמאלו שלו שהוא ימינו של הקב"ה, שנאמר מימינו אש דת למו (דברים לג, ב). ואמרינן משמיה דרב מרדכי מקום שכלו של פסיעות שם צריך לעמוד וליתן שלום, ואינו צריך לחזור למקום שהתפלל וליתן שלום, ואם חזר למקומו הראשון ונתן שלום למה הוא דומה, לתלמיד הנפטר מרבו והלך לו, ולא הלך אלא עמד בקרוב הימנו על מנת להלוך ולא הלך, וכשירצה לילך חוזר ומתפטר ממנו דומה לכלב שחזר על קיאו. ואם חזר למקום שהתפלל ראוי לו כאילו לא התפלל.

Neither the **גמרא** nor **סדר רב עמרם גאון** disclose how to fulfill the requirement to be **נותן שלום** in his **סידור רב סעדיה גאון**. provides more details:

וכשגומרם את התפלה ואומרים ה' צורי וגואלי פוסעים לאחור שש פסיעות כמו שהולכים לאחוריהם העבדים עד שיצאו מאת שטיח המלך. אחר כך יתן שלום, תחילה לימין ה"מזרח" שהוא שמאלו ואחר כך לשמאל ה"מזרח" שהוא ימינו. והשלום הזה אינו בדיבור אלא הרכבת ראש משמאל המתפלל ומימינו בלבד. ולא ידבר דבר, אלא זה כיבוד למלאכים אחרי שיצא ידי חובתו לפני ה' כמו שכתוב וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו. ולפני כן, בשעה שהולכים אחרונים, צריך לכרוע גם כן.

By relating the giving of שלום to the presence of the מלאכים who surround the רבונו של עושה שלום, inadvertently opened the door to the recital of the words: רב סעדיה גאון, עולם רב סעדיה גאון The generations that followed saw that the words: עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום על כל ישראל were the concluding words of קדיש שלם and the concluding words to ברכת המזון. They also knew that the words: עושה שלום במרומיו came from ספר איוב and related to מלאכים:

איוב פרק כה-(ב) המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו.
 רש"י- איוב פרק כה' פסוק ב'-המשל ופחד עמו - כלפי שאמר איוב אערכה לפניו משפט אמר לו המשל ופחד עמו, המשל זה מיכאל ופחד זה גבריאל כלום אתה יכול להשיב את אחד מהם: עושה שלום במרומיו - כשהמזלות עולים כל אחד סובר אני עולה ראשון לפי שאינו רואה מה שלפניו לפיכך אינו מתקנא, כ"ש. לישנא אחרינא, עושה שלום במרומיו אש ומים בלולין ואין מים מכבין את האש, כ"ש:
 אבן עזרא איוב פרק כה פסוק ב'-המשל ופחד - הממשלה והפחד עמו וממנו עושה שלום במרומיו שאין בהם מלחמה כי כולם טוב והרע הוא במטה לארץ.
 מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק ח ד"ה וכן הוא-דבר אחר אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפך מלמד כשברא הקב"ה את אדם הראשון בקשו מלאכי השרת להבהבו ופרש המקום כפו עליו ושמרו והטיל שלום ביניהם שנאמר המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו (איוב כ"ה ב'):

מסכתות קטנות מסכת דרך ארץ פרק שלום הלכה ח-אמר בר קפרא גדול הוא השלום, שהמלאכים אין ביניהם לא איבה ולא קנאה ולא שנאה ולא מינות ולא תחרות ולא מחלוקת, שהקדוש ברוך הוא עושה עמהם שלום, מה טעם המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו, המשל זה מיכאל, ופחד זה גבריאל, ולא זה מחזיק את זה, מהן של אש ומהן של מים, בני אדם שיש ביניהם כל המדות הללו על אחת כמה וכמה.

Since שמונה עשרה was required after concluding נתינת שלום due to the presence of the מלאכים surrounding the רבונו של עולם, it was concluded that the words: עושה שלום רב סעדיה גאון be recited. The generations that followed accepted his reasoning that נתינת שלום was required due to the presence of מלאכים but ignored his statement that the giving of שלום was not to be done verbally.

TRANSLATION OF SOURCES

ב' תלמוד בבלי מסכת יומא דף נג' עמ' ב'-R. Alexandri said in the name of R. Joshua b. Levi: One who prays the 'Amidah should go three steps backwards, and then communicate 'shalom'. R. Mordecai said to him: Having taken the three steps backwards, he ought to remain standing, as should a disciple who takes leave of his master; for if he returns at once, it is as with a dog who goes back to his vomit. It has also been taught thus: One who prays shall take three steps backwards and then communicate 'shalom'. And if he did not do so, it would have been better for him not to have prayed at all. In the name of R. Shemaya they said: He should communicate 'shalom' towards the right, then towards the left, as it is said: At His right hand was a fiery law unto them, and it is also said: A thousand may fall at Your side and ten thousand at Your right hand. For what reason 'and it is also said'? You might have said it is the usual thing to take a thing with the right hand, come therefore and hear: 'A thousand may fall at Your side and ten thousand at Your right hand'.

סדר רב עמרם גאון סדר תפילה-When a person finishes Shemona Esrei, he must step back three steps and then communicate "shalom". If he does not do so, it is as if he did not recite Shemona Esrei. He communicates "shalom" first to his left side which is G-d's right side based on the verse: (Devarim 33, 2): From his right hand went a fiery law for them. It was said in the name of Rav Mordechai: the place where you end after stepping back three steps, you must remain and communicate "shalom" and he should not return to his former place and communicate "shalom" and if he returns to his original place and communicates "shalom" to what is it comparable? To a student who started to depart from his teacher but did not depart but stood next to his teacher and when he is ready to leave he leaves. In this way, he is acting similar to a dog that returns to his vomit. If he returns to the place where he had been praying, it is as if he never prayed.

סידור רב סעדיה גאון-When a person finishes reciting Shemona Esrei and says: Yihyu L'Ratzon V'Go'Ali he steps back six steps in the same manner that servants walk backwards until they are out of the area of where the king is. Then he should communicate "shalom" first right of east which is his left and then left of east which is his right. This greeting is not verbal but the turning of the head to the left of the one praying and then to his right. He should not say a word. This is a sign of a respect to the angels after completing his responsibility before G-d as it written: all the heavenly army stand next to G-d on his right and on his left. Before he starts back, he should bow and continue as he walks backwards.

פרק כה-(ב)-Dominion and fear are with Him; He makes peace in His high places.
רש"י- איוב פרק כה' פסוק ב'-המשל ופחד עמו-In response to what Iyov said: I would

order my cause before him (Iyov 23, 4), G-d responded with: Dominion and fear are with Him; the word: dominion represents the angel, Micha'El and the word: fear represents the angel: Gavriel. There is nothing you can say in response to them. **עושה שלום**

במרומיו-when the celestial bodies rise, each one believes that it will rise first since they cannot see what the others are doing. Because of that they are not jealous of each other. Another explanation: what is Oseh Shalom B'Imromav? Fire and water mix together but the water does not extinguish the fire.

אבן עזרא איוב פרק כה פסוק ב-Dominion and fear are with G-d and with those powers, G-d creates peace in the heavens where there are no wars because all are good. The evil is below on this world.

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק ח ד"ה וכן הוא-Another explanation-the verse: You have beset me behind and before, and laid Your hand upon me.(Tehillim 139, 5) teaches us that when G-d created Man the ministering angels wanted to burn Man. G-d spread his palm on Man and guarded him and G-d created peace between them as it is written: Dominion and fear are with Him; He makes peace in His high places.

מסכתות קטנות מסכת דרך ארץ פרק שלום הלכה ח-Bar Kapparah said: great is peace in that the angels do not begrudge each other. There is no jealousy, and no hate and no heresy and no rivalry, and they do not quarrel because G-d creates peace among them. How do we explain the verse: Dominion and fear are with Him; He makes peace in His high places? Dominion is the angel Micha'El and fear is the angel Gavriel. One does not injure the other even though one represents fire and one represents water. Man who has within him both those traits, should he not be able to live in peace?

SUPPLEMENT

THE ORDER OF THE סליחות

We are so accustomed to reciting סליחות from a booklet or out of a book that we presume that סליחות were always recited in this order. Professor Daniel Goldschmidt on page 31 of his book: על סדר הסליחות כמנהג מדינת מחקרי תפלה ופיוט informs us that the סליחות were put in an order for the first time in the 1500's:

סדרי הסליחות, כפי שהם נמצאים בדפוסים השונים, לא נבקעו כנראה לפני המאה הט"ו. ברוב כתבי היד של אוספי סליחות, וגם במחזורים העתיקים הכתובים במאות הי"ג-הט"ו, אין הסליחות מסודרות לפי הימים, אלא באות זו אחר זו, אחריהן הפזמונים, ה"חטאנו", התחינות, וכנראה היה הכל תלוי בבחירת הש"ץ. עד היום קיים בסדרי סליחות של מנהג האיטלקים העקרון: "ואומר סליחה כרצון החזן". דומה לזה היה הסדר גם אצל האשכנזים. במאה הט"ו נקבע סדר מסויים לאמירת הסליחות ולחלוקתן לפי הימים והקהילות שמרו על מנהגייהן, שהיו, כידוע, דווקא בעניין זה חלוקים יותר מבשאר התפילות. במשך הזמן הגיעו כעט כל המנהגים לדפוס: א) מנהג פולין ב) מנהג פיהם, מעהרין ואונגרן ג) מנהג ליטא וזאמוט ד) מנהג פוזנא וגרודנא; בשטח מעריב אירופה ה) מנהג אשכנז הגדול (פראנקפורט ואגפיה) ו) מנהג אלזאס ז) מנהג האשכנזים שבאיטליה ח) מנהג נירנבורג-פיורדא ט) מנהג שוואבן ושוויץ. היו קהילות שהמשיכו בשימוש ספרים כתבי-יד, כגון הקהילה הקטנה פלאס במדינת באוואריה, ששמרה על מנהג המיוחד באמירת הסליחות, שלא זכה לדפוס אלא במאה הי"ט. ויש שהסתפקו בהדפסת קונטרסים שכללו השינויים כלפי מנהג אשכנז הנפוץ ביותר, כגון קהילת וורמייזא.

TRANSLATION: The order of the Selichos as they are found in various editions was not established until the 1500's. In the majority of handwritten manuscripts of collected Selichos and also in ancient Machzorim that were written in the 1300's through the 1500's, the Selichos were not arranged according to days. Instead the Selichos were listed one after the other, then the Pizmonim, the "Chatainu" piyyutim and the Techinos. The choice as to what to recite was given to the prayer leader. Even today in the customs of the Italian Jews the following instruction is given: And they say a selicha as chosen by the prayer leader. The Ashkenazim at first followed that procedure as well. In the 1500's an set order was established for the recital of Selichos and the Selichos were divided by day. The congregations followed the order even though for other types of prayers they never differentiated by day. For this purpose they would recite different Selichos each day. Over time, all of the different practices were published: 1) The Polish Custom; 2) The Piyhem Custom, Maharin and Ungaran; 3) The custom of Lita and Zaumot; 4) The Custom of Pozna and Geronda; the area of Western Europe; 5) The Custom of Greater Ashkenaz (Frankfort and Agpia) 6) The Custom of Alsace 7) The Custom of Ashkenazim in Italy 8) The Custom of Nerenberg-Piorda; 9) The Custom of Schwaben and Switzerland. There were communities that continued to use handwritten

manuscripts, like the small community of Flass in the State of Bavaria that kept this unique practice in reciting Selichos and did not put their Selichos into book form until the 1900's. Some were satisfied just to print booklets that made changes to the standard the Ashkenazic Custom, like the community of Vermaiyza.

Professor Goldschmidt points out that even today there are at least nine different סדרי סליחות. This is confirmed by the fact that Artscroll has two sets of סליחות; ליטא and פולין. Within the סליחות themselves there is a variation in the order. The סליחות that are recited before ראש השנה are fewer in number and do not follow the same pattern as those that are recited during the עשרת ימי תשובה. Since the סליחות that are recited during the עשרת ימי תשובה have a longer history, let us look at their pattern:

שלמונית	אשרי
א-ל מלך יושב	תצי קדיש
י"ג מידות	The פסוקים that begin with:
פזמון	לך ה' הצדקה, ולנו בשת הפנים.
א-ל מלך יושב	פתיחה
י"ג מידות	א-ל ארך אפים אתה
עקידה	י"ג מידות
א-ל מלך יושב	סליחה
י"ג מידות	א-ל מלך יושב
זכרונות-זכור רחמיך	י"ג מידות
שמע קולינו	סליחה
וידוי	א-ל מלך יושב
א-ל רחום שמך	י"ג מידות
ענינו ה' ענינו	סליחה
מי שעה לאברהם	א-ל מלך יושב
רחמנא דעני לעני, ענינא	י"ג מידות
תחנון	שלישיה
קדיש שלם	א-ל מלך יושב
	י"ג מידות

סליחות OF THE TYPES

All of the סליחות are פיוטים that were composed to follow a pattern. They are generally laid out alphabetically but vary in the number of lines devoted to each letter. To fully

להבין את התפלה

appreciate the literary value of the Selichos, it is important to see the lines laid out as poetry. Artscroll does a good job of laying out the lines so that the poetic pattern becomes obvious.

פתיחה

The פתיחה is usually the opening פיוט and serves as an introduction. During the days that precede ראש השנה only the Selichos of the first night begins with a פתיחה; i.e. אֵיךְ נִפְתַּח פֶּה לְפָנֶיךָ, דֵּר מְתוּחִים, בְּאֵלוּ פָּנִים נִשְׁפָּךְ שִׁיחִים עַרְב רֵאשׁ הַשָּׁנָה and the Selichos on ראש השנה open with a פתיחה; i.e. אֵל-דְּנִי אֵל-לֵהי הַעֶבֶד-אוֹת נֹרָא בְּעֲלִיּוֹנִים, אֲמַרְתָּ שׁוּבוּ בָּנִים סְרָבָנִים.

Here are the opening lines of two פתיחות:

From the first night of סליחות:

אֵיךְ נִפְתַּח פֶּה לְפָנֶיךָ, דֵּר מְתוּחִים,

How can we open our mouths before You, O, You who dwell in the stretched-out heavens.

בְּאֵלוּ פָּנִים נִשְׁפָּךְ שִׁיחִים,

In what way can we pour out our prayers.

נֶעְלַנּוּ נְתִיבוֹתֶיךָ הַיְשָׁרִים וְהַנְּכֹחִים,

We loathed Your forthright and honest paths.

דָּבַקְנוּ בְּתוֹעֵבוֹת וּבְמַעֲשֵׂים זְנוּחִים.

We clung to idolatrous abominations and despicable deeds.

The second day after ראש השנה:

אֵלֶיךָ לֵב וְנַפֶּשׁ נִשְׁפָּךְ כַּמַּיִם,

To You we pour out heart and soul like water.

כָּלְנוּ אֵל-ל בַּשָּׁמַיִם.

All of us to G-d in heaven.

יִתְּיוּ זְקֵנִים עִם עוֹלָלֵיכֶם,

Come elders with your children

הִזְכּוּ וְהִסִּירוּ רָע מֵעַלְלֵיכֶם.

Purify yourselves and cast off the evil of your deeds.

סליחה

Here are two examples of סליחות:

The second day before Rosh Hashonah

אִם עֲוֹנוֹנוּ רַבּוּ לְהַגְדִּיל,

If our iniquities have increased greatly.

בָּנוּ עָנוּ עֲבוֹת כְּגָדִיל,

And our sins which bear witness against us feel like thickly plaited ropes.

נָרְמוּ לָנוּ בֵּינָתַיִם לְהַבְדִּיל,

And our sins have caused us to create a rift between the two of us (G-d and Israel)

דְּרָכֶיךָ רַחֲמֶיךָ לֹא תַחְדִּיל.

You will not withhold Your merciful ways

The third day after ראש השנה

אֱלֹהֶיךָ הָאֵל—לְ עֵינַי כָּל יְצִיר תְּלוּיֹת,

To You, O G-d, every creature turns his eyes.

בְּעַד כִּי לְפָנֶיךָ מְכֻסּוֹת גְּלוּיֹת,

For before You what is hidden becomes revealed

גְּדוֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילִיֹת,

Great in counsel, mighty in deeds

דֵּינֵן אֱמֶת וּמוֹכִיחַ עַד וּבֹעֵל דֵּינֵן לְבָרִיֹת.

True Judge, Rebuker, Witness and Plaintiff of all creatures.

פזמון

The פזמון is unique in that a line from the first paragraph becomes the refrain for the subsequent paragraphs:

The third day before Rosh Hashonah

מַלְאָכֵי רַחֲמִים מְשָׁרְתֵי עֲלִיוֹן,

Angels of Mercy, the Officers of the One on High.

חֲלוּ נָא פָּנַי אֵל בְּמִיטַב הַגִּיוֹן,

Please entreat before G-d with eloquent expression.

אוּלַי יַחֹם עִם עַנְי וְאֶבְיוֹן, אוּלַי יִרְחַם.

Perhaps G-d will pity His poor and destitute people; perhaps He will have mercy

אוּלַי יִרְחַם שְׂאֵרֵי־יוֹסֵף,

Perhaps He will have mercy of the remnant of Joseph

שְׁפָלִים וְנִבְזִים פְּשׁוּחֵי שִׁסָּף,

Degraded and disgraced, torn and ripped

שְׁבוּיֵי חֲנָם מְכוּרֵי בְלֹא כֶסֶף,

Taken captive without reason, sold for no money.

שׂוֹאֵנִים בְּתַפְלָה וּמִבְקָשִׁים רִשְׁיוֹן,

להבין את התפלה

They shout in prayer and plead for permission
אוֹלֵי יְחוּם עִם עֲנֵי וְאֲבִיוֹן, אוֹלֵי יְרַחֵם.

Perhaps G-d will pity His poor and destitute people; perhaps He will have mercy

The fourth day after ראש השנה

בֵּין כֹּסֶה לְעֶשׂוֹר הַשְּׁלֵכְנוּ רַע שְׂאוֹר,

Between Rosh Hashonah and Yom Kippur we cast off the evil inclination.

צִדְקָנוּ בְּמִשְׁפָּט בְּאוֹר הַחַיִּים לְאוֹר,

Bring us out victorious from the judgment, to bask in the light of life.

הִנָּנוּ אֲתָנּוּ לְךָ אֲדִיר וְנֹאֹר,

Here we are We have come to you Grand and Illuminating One.

כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים, בְּאוֹרְךָ נִרְאָה אוֹר.

For with You is the source of life; by Your light may we see light

אֲדוֹן עִמָּךְ סְלִיחָה, סְלַח וּמַחֵל לְשׁוֹבִיבֶיךָ,

Lord with You is forgiveness; forgive and pardon those who return to You

לְעֵת הַתּוֹם גְּזֹר דִּינְךָ, לְטוֹבָה זְכוּרָה אֶהוּבֶיךָ,

When the seal is put on Your decree, remember Your beloved people for beneficence

יְוֹדַע כִּי אֲנִי—לְהַיִּים בִּישְׁרוֹן קְרוּבֶיךָ,

Let it be known that G-d is among Yeshurun, the people close to You.

וְשִׂימְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבֶּךָ.

And put us as a seal upon Your heart.

בֵּין כֹּסֶה לְעֶשׂוֹר.....

Between Rosh Hashonah and Yom Kippur we cast off the evil inclination.

שלישיה

This is a פיוט that contains lines divided into three sections with the end of each section rhyming with the end of each other section and each line starting with a word that follows the prior line alphabetically.

Second day after ראש השנה:

אֲנִי—לְהַיִּים אֵין בְּלִתְךָ, לְדוֹר דּוֹרִים מְמַשְׁלֶתְךָ, וְלְעַד קַיּוֹם בְּרִיתְךָ.

G-d there is none beside you, Your rules extends to generation after generation

בִּימִינְךָ אֵין מַעְצָר, יְדֶךָ לֹא תִקְצָר, אֲנִי—לְעוֹנָה בְּצָר.

There is no restraint in Your right hand; Your hand does not fall short. G-d who answers

us in times of distress.

גָּבְרוּ מְאֹד נִפְלְאוֹתֶיךָ, וְלֹעַד שְׁלֹטוֹן מַלְכוּתֶךָ, וְלֹא יִתְמוּ שָׁנוֹתֶיךָ.

Your wonders are very powerful. Your Kingship's dominion is forever. And Your years never end.

דּוֹרֵשׁ דָּמִים, הִצַּלְתָּנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, וְהִשְׁפַּלְתָּ מְלָכִים רַמִּים.

Avenger of blood. You have saved us so many times. You have humbled haughty kings.

Third day after ראש השנה:

שׁוֹמֵמִתִּי בְּרַב יַגְוֹנִי, לְיוֹם יִפְקַד זְדוֹנִי, מָה אֶמַר לְאֲדֹנָי.

I am desolate in my abundant anguish as to the day that my sins are considered. What can I say to my Lord.

אֶמְלֶלְתִּי וְנִאֲלַמְתִּי, בְּזִכְרֵי אֲשֶׁר אֲשַׁמְתִּי, בְּשֵׁתִי וְגַם נִכְלַמְתִּי.

I am wretched and silent when I remember the guilty deeds that I have done. I am ashamed and disgraced.

בְּהִבֵּל כָּלוּ יָמַי, מִפְּנֵי בְּשֵׁת עַלְוָמַי, אִיו שְׁלוֹם בְּעַצְמִי.

My days are consumed in frivolity. Because of the shame of my youth, my bones have no peace.

נִחַלְתִּי בִּי קוֹדֶחַת, בִּי מְגִלָּה נִמְתַּחַת, וְהַנוֹשָׁה בָּהּ לָקַחַת.

A coal burns within me because the scroll of misdeeds is being unfurled and the Collector comes to take his due.

שלמונית

This is a פיוט that contains paragraphs that are four lines long. The ends of each line in each paragraph rhyme and the paragraphs all begin and end with the same word.

Third day after ראש השנה:

ירוּשָׁלַיִם אַתְּ יְיָ הַלְלֵי דְגוּל דְּמַרְבָּבוֹת, הַדּוֹרֵשׁ מֵרֵאשִׁית אַחֲרֵית בְּגִשְׁם נְדָבוֹת,

Jerusalem, praise G-d bannered by myriad angels, who visits from the year's beginning until its end with generous rain.

בְּנוֹתֶיךָ כְּזוּיּוֹת תִּבְנִיית הַיִּכָּל מִחֻטְבוֹת, פָּצְחוּ רִנְנוּ יַחְדוֹ חֲרָבוֹת יְרוּשָׁלַיִם.

Your daughters are like cornerstones, crafted in palatial form, burst into song all together.

O ruins of Jerusalem

ירוּשָׁלַיִם בְּנוּיָהּ כְּעִיר שְׁחֻבָּרָה לָהּ בְּתִיּוֹם, אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵד בָּהּ וְהוּא יְכַוְנֶנָּה עַלְיוֹן,

Jerusalem built up, like a city united with its heavenly twin, of her exiles it will be said This

להבין את התפלה

man, as well as that man was born within her.

יִסְפָּר בְּכַתּוּב עַמִּים אֵלִים, זְכַר יְיָ לְבְנֵי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם.

The Awesome one will count when He records the nations. Remember Hashem, for the children of Edom the day of the destruction of Jerusalem

Fourth day after ראש השנה:

אֵיךְ אוֹכֵל לָבֹא עֲדֶיךָ, וְעוֹבְדֵי זֹלָתְךָ לֹא עֲזָבוּנִי לְעַבְדְּךָ,

How can I come unto You when those who serve other than You have not let me serve You.

וְהִמָּה בְּקִשׁוֹ לְהַפְרִידֵי מִמֶּנּוּ, וְאֲנִי לֹא עֲזָבְתִּי פְקֻדֶיךָ.

And they attempt to separate me from You but as for me I have not foresaken your orders.

אֵיךְ נָגַלְתִּי וְאֵלֶיךָ בְּכָל הַלֶּךְ וּפְלֵאָה, וּמַלְכוֹ עָלַי מִמְּלִיכִים לְמַלְכָּךָ,

How I have been exiled. I go along every road, through every area while those who make Molech their ruler, have ruled over me

וְהִמָּה דִינָם עוֹמֵד וּמַלְכָם מוֹלְכָה, וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ.

As for them, their laws endure, their king rules but as for me I have not been called to come to the King.

עקדה

This is a פיוט that is based on עקידת יצחק. Its purpose is to remind G-d of the great sacrifice of אברהם and יצחק אבינו. This type of פיוט is unique to the עשרת ימי תשובה.

Fourth day after ראש השנה:

אֵיִתָּן לְיָמֵד דַּעַת, מִיָּרֵם לְכָל מוֹדַעַת.

Avrohom Aveinu taught knowledge of G-d when it was not yet known.

בְּאֵר שְׁמֵךְ לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, גְּלָה כָּל סְתוּמִים וְנִעְלָם.

He interpreted Your name to all dwellers of the world. He revealed every hidden, obscure fact.

גְּלוּלִים מָאָס וְשִׁבַּר, תּוֹעִים לְשִׁמְךָ חֵבֵר.

He despised and shattered his father's idols. He taught the errant to hold fast to Your name.

דָּרַךְ מִיִּשׁוּר בְּחֵר, תּוֹרָה וּמִצְוֹת שְׁמַר וְלֹא אַחֵר.

He chose the straight path. He kept Torah and Mitzvot without delay.

מִיָּנֵא בְּכוּרִים לְמֵאָה חֲנֻנְתּוֹ, לְקַרְבֵּן נִיחּוּחַ חֲשָׁקְתּוֹ.

At 100 years of age You granted him a basket of first fruit (Yitzchok)

יחדו בכל לבם דצו, לעשות רצונך רצו.

Together they rejoiced with all their hearts ; they ran to do Your will.

כבש רחמיו לעשות רצונך, בן יכבשו רחמך את כעסך מעל צאנך.

Avrohom quelled his mercy to do Your will Therefore may Your mercy quell Your anger against Your flock.

לבם ונפשם הָיָה נָכוֹן, לָכֵן תִּפְלְתָנוּ לְפָנֶיךָ בַּקְטָרֶת תְּבוּן.

Their heart and soul stood firm; therefore may our prayer stand as incense before You.

Third day after ראש השנה:

מכסיסי מלכות למד, יעין נדיבות ולמד,

He learned the ways of G-d's Kingship. He counseled and taught generously.

כזהב מוקק ונחמד, לעשר נסה ועמד.

Like precious refined gold he faced ten trials and stood them all.

מוריה יחידו העלה, נצטוה מנשיאים למעלה,

On Mount Moriah he offered up his only son, commanded by Him who is above the clouds.

סנסינו בנדיש עולה, עקוד ככבש וטלה.

His offspring considered like the heaped up (incense offering) and was bound like a sheep or lamb.

פקוד בשורה שמר, צפצפה ובלב נמר,

He kept the commandments exactly, speech and heart united.

קחת בלב תמר, רצויו בניהוח לתמר.

To take his son with undivided heart and let his smoke rise as a pleasing, favorable offering.

שבו יחדו שניהם, עשות רצון קוניהם,

The two of them returned together from the fulfillment of their creator's will.

תזכר מנחת דשניהם, אתריהם לבני בניהם.

Remember their lavish sacrifice for the sake of their descendants.

The translations were adapted from the Artscroll סליחות